

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Партия организацияларының кичеэнгейинге тургусса чогуур бир чугула айтырыг

СЭКП-нің Уставында партия кечигүү-вериниң үлгүлөргө болгаш эргелери тодаргай айтылган. Партияның чыгыс өнүн бүгү кемчелер-биле камгалаары, партияның шилтирелеринин дүссөлдөн дөш идеялерин дайынчы болурун, күш-ажыгыч улестерин болурун, бодунун күш-ажыгыч болгаш ажал-инчи мергежилди беддерин Устав партия кечигүүндөн негеп турар.

Уставтың негеделерин шынчты сагырыныга коммунистерни кижиздерин партияның хүрөөлөрүнүн чыгыс өнүн болгаш ажал-инчи мергежилди партия организацияларындан негеп турар.

СЭКП-нің өбому, райкомнары, хоор-кому болгаш партия азе организациялары коммунистерни даскан ажылыны харысалаалыг болурунга кижиздил, партия болгаш күрөө чурумун, СЭКП Уставының негеделерин шынчты сагымын олардан негеп турар. Бирөөнү үдүр-түкчүлүгү, өскөн анааларга деп — ий-ляны сагыла-чүрүм партияга түрү болгаш чурум бүгү коммунистерге бир дөш болу деп Уставта айтылган.

Кайы-бир үеде партия болгаш күрөө чурумун үрөөн чамдык коммунистер уставтың негеделерин бутаар партия талазы-биле чөгүрү кемчелерин адырткылаан таварымгалар база бар.

Кайда-ла партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажал өки тургустунган болду, ол черде коммунистерин чурум-даа, ажал-агыч, култура тургузушкунунга олардын авангарды роль-даа бедик туруп турарын практика көргүзүп келген. Кайы-бир коммунисти чурум үрөөн таварымгаларында өнү кемчелер оо коммунист болуунда-да, өске-даа коммунистерге кижиздикти ужу-дузалыг болуу турарын практика база-да бадиктап келген.

Ыччаа-даа чамдык парторганизациялар коммунистерни кемчел алганынын соода, оларнын кижиздиктеринин болгаш өки талазын өздүктөөнүн дугайын үтүгү, эртинин чааттыгын коммунистер-ниң адырткан кемчөөн дүжүрүнүн дугайында сагыш салбайн турар фактылар

база-ла бар. Партия талазы-биле адырткан кемчөөн чыл-чымы-биле дүжүрпейн чөгүрү, а ол ышкаш ийи-үш катан кемчег адырткан коммунистер чамдык парт-организацияларда бар.

Ылангы Барым-Хемчик районуун партия организациясында коммунист С. П. Томбулак партия талазы-биле ийи удаа кемчелтиг, оон бирээни 1948 чыл-дан бээр дүжүртүп бөөп турар. Ол-ла районуң «Совет Тыянын 5 чымы» колхозунда коммунист М. С. Ооржак 1949 чылдан бээр партия талазы-биле шынчты донгудалды. Ыччаарга «ВЛКСМ 30 чымы» колхозунда Д. Д. Лонсан партия талазы-биле үш дапкыр шынчты донгудалды (1948, 1950, 1954 чылдарда кемчел алыска). Ол районда кемчел алыска 50 ажыг коммунистер бар. Сүт-Хал районуң Сүт-Хал школасында О. С. Доржу партия талазы-биле база үш удаа кемчел алыска. Сөөгү адырткан кемчөө ам дертку чылче шилчи бар чөгүрү.

Моон алган көөрге, чамдык партор-ганизациялар болгаш СЭКП райкомнары шагда-ла кемчел алыскалаан коммунистерин дугайын, оларнын адырткан кемчелерин дүжүрүнүн айтырыш, олар-биле беседалар чорударын сонуургавайн турар. Казан-бир шагда кемчел адырткан коммунист бир өвөө, оон соода эртинин чазалан болза, ол адырткан кемчөөн дүжүрүн алырын дугайын партия организациялар анда сүмелеп болуу-да болгай. Шагда-ла адырткан кемчөө дүжүрүнүн, ыччаарга амгы үеде боттарыннын өк-сеткилдиг болгаш чүткүлдүт күш-ажылы-биле массага үлгерин көргүзүп, хөй-ниитичи болгаш партийжи ам-ымралга идеялеилг киржиш, политиктиг билин бедилди, чурумчүт чөгүрү коммунистер чер-черде бар болуу турар. Оларнын дугайы тус-тус парторганизацияларга база-ла бидилтир. Шаң индиг коммунистерин мурнуга адырткан кемчелерин дүжүрүн партия организацияларын талазындан сонуургап көөрү база-ла чугула айтырыг болуу турар.

Б. ТОКАРЕВ.

Фото С. Феонтистову.

1957 чылдың дургузунда сүт бүдүрер талазы-биле планның күсөлдөзи

(1958 чылдың январь 1-ге чедир)

Table with 5 columns: Районнар, Сүт саалдазынын планы (тонна-биле), Күсөттин-геия (тонна-биле), күсөткен хуузу. Rows include Öвүр, Эрия, Сүт-Хал, Тес-Хем, Бай-Тайга, Барым-Хемчик, Чөөн-Хемчик, Чаа-Хал, Улагу-Хем, Тошу, Каа-Хем, Бил-Хем, Танды.

А. ДОРЖУ.

СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунун СЭРЭ-нің профивилдер ажылынын дугайында Доктаалың «УТКА-ның 25 чымы» совхозтун Ишти-Хем фермасынын ажыдакчылары чоокта чаа боттарыннын ниити хурамына танышкан.

А. ТАРААЧЫ.

Анык чазаныкчы

Иргит Кызыл-оол — Бай-Тайга районуң Сталин аттыг колхозунун шевер чазаныкчыларынын бирээни. Школага өрөөн-ини-даа тургаш кандыг-бир тускай мергежилди челип алырынга ол үлгөлдү чор-на. Анык кижжи Совет Армиянын албанына тургаш-ла чазаныкчы ажыды кылып эгелөөн.

Шериг албанын эртерибешкан, бызачы болурун шериг кезе анаа сүмелөөн, күш-ажыгыча оон кызымак чөгүрүн көргөш ону туудурун нарын чүдүлери кылып чазаныкчыга шилчиди кириген. Шериг албаныга турган үезинде өки ажалдаш хундуула бижиктер, өртектиг чүдүлөр-биле ол шаңдадып келген, өзүлүг чазаныкчы мергежилди шериг албаныга тургаш чедип алган, ол дугайында оон тускай шынчылыгы база бар.

Казан Совет Армиянын албанын эртер-терге ол болууну колхозунга чедип келген үеде, артыла баштаар чери ону чазаныкчыга ажыдаарын сүмелөөн. Клуб-

тун, аялынын, эмнеге салбырынчык бажынарнын өске-даа туудуларын соңгаларын, хаалгаларын хөй-биле кылып, стодаларын, сандаларын чаап, чазаныкчы ажыдын норманын ай санында 150—200 хуу күсөлдү турар. Ол социалист чарыштын мурвалыларынн одуруунда

Комсомолчулар Седенин, Содун-оолду чазаныкчыларынга ол өрөөктен, комсомолчуларын, аныктыктарын одурууга бөседаларын, солун номчулганын база чөгүрү турар. Иргит чазаныкчы ажылынын чыл планын 200 хуу күсөлдөт. 1957 чылда Москвага аныктыктарын болгаш студенттеринин 6-гы бүгү делегей фестивалына, Бүгү-эвилелдин көдөө ажылы-агыч делегейине барып чорган, оон келген фестивалга, делегей дугайында беседалар аныктыкта кылып берген. Комсомолчу И. Кызыл-оол хөй-ниитичи ажылында база идеялеилг киржиш турар, ол ам комсомол организациялынын секретары.

С. САНДАН.

Фермаларга партийжи-политиктиг ажал дугайында чөгүтүг негеделер

Өвүр районуң чамдык сүт-барзан фермаларын чедикшилерин болгаш мурнакчы саачыларын аттары сөөгү үеде бидилнейи турар. Моон чыдаганын чөгүтү чүде болганмы? Партия организацияларынын хөй нурууу саачыларын, малчынарнын ортуунга политиктиг-идеялеилг болгаш агитас-массалыг ажыды доктамап өвөө, чүтге чайгы үеде кабар-тын чоруткан, күдүн соок эгелөөр-биле кады оожургай берген.

Ылангы «Совет Тыянын 5 чымы», «Ызыл тук» колхозтарын фермаларында лекциялар, беседалар, солун номчулгалары барык чорувайн келген. Мында саачылар, малчынар боттарыннын кылып бүдүргөн ажыдаарыннын түнелин бедик бедиле.

Ол фермаларын ажыдакчылар эрт-

кен чылдың дургузунда барык чыгыс-даа удаа кино көрбөөнөр.

Чамдык парторганизациялар агитаторларын чүтге дапызын тургускаш, фермаларда оларнын канчар ажыдап турарына хайгаарал салбайн, оларнын ажылы шынчты контролдавайн турар.

Мурнууна район организацияларынын коллективтери тус-тус фермаларын шөфөө ал, оларга кызыл булунуларын организастап, ызыл-бүрү литератураны дузадап турган болза ам ол ажыл үтүндүргөн.

Бо ышкаш өске-даа четпестерин дарый чайладып, мурнакчы саачыларын, малчынарнын дуржулгаларын ментердир, зоотехниктиг, ветеринарлыг өрөөмдөгөн организастаар кемчелерин алырын колхозтарын баштаар черлеринден, парт-ганизацияларындан малчынар негеп турар.

Д. СПИРИН.

Эрткен чылдың бо-ла үезинин көргүзүлгери-биле деңизерге, инек бүрүзүндөн сүт саалдазын кудулаткан колхозтар

Table with 5 columns: Колхозтар, Районнар, 1958 ч. январь 1-ге чедир инек бүрүзүндөн сагган сүт (кг-биле), 1957 ч., 1956 ч., 1956 ч. октябрь 1-ге чедир инек бүрүзүндөн сагган сүтү (кг-биле).

БИСТИҢ ҮЕВИСТИҢ КОЛ УТКА-ШЫНАРЫ

Социалист чурттарын коммунист болгаш ажыктын партиаларнын төлөө-лекчилерин Чөвүлө хуралынын Декларацияны бүгү делегейге чыгызын турган. Кижжи төрелетенин авангарды чөгүрү турар чам, социалист чурттарын төлөө-лекчилеринин үнүн ол чурттардан ырак дашкаар бедик делтин турган.

«Бистин үевистиң кол утка-шынары болза, Россия Октябрьин социалист Улагу революциянын эгелөөн капитализмден социализмге шилчидишкени болуу турар». Декларациянын бирги бөлүгүн эгелеп турар ол чүдү-делегейде болгаш төөлүгү ханы бурунгарашкынарнын илер-гейдеп турар. Чус ажыг чылдың мурну-да, XIX чүс чылдын орта үезинде, Маркс болгаш Энгельс капитализмнин өдүрүнүн болгаш социализмнин тил-зоронин чайлаш чок болурун баш буртуугаар чугаалаанар. Ам — XX чүс чылдың орта үезинде — ол өттүр көрүшкүн бөттүгү чүд болуу турар деп чүвени чүтге политика талазы-биле согурашкынын чыгыдан чөгүрү кижилер көрбөйн барып болуу. Үезин чурттан эрткен капиталист делетей бистин ка-раавыска көздүдүр-ле буурап дүжүн, кижжи төрелетенин эң чырык чаагай ку-зелерин болууда сиңиктирген чам, социалист делетей төртүтүнү турар-дыр.

Капитализмнин идеологиянын «дү-рүм чок», «таварымгал» болган чүдү кылдыр чарлааны Октябрьин социалист революцияны терек кырында капитализм-ни буурадырычы, бүгү чер делегейге социализмнин тилээринче ашар чөгүрү төөгүнү төрдүк чок бурунгарашкар чорудулашкынын идеялеиле болган. Бистин чуртуусу, ол революциянын өскөдүп үндүргөн, чаа-чаа чурттарын ам турун алганы база моон соңгаар-ла кирер орукту айтылган. Амгы үезин төөгүзүң ол кол өвөө болуу улаанышкыны болза, социалист чурттарын коммунист болгаш ажыктын партиаларнын төлөө-

лекчилеринин Чөвүлө хуралынын Декларациясында тодалы-биле илереттинген.

Амгы үеде социализмнин идеяларын хандыкчы улуг күш болу берген. Ре-акциялыг империалист күштеринин ол идеяларга улуг бедик чаа тургузар дөш ордажымшыкынары анаа хөй чүдө-дир. Ол идеялар бүгү делегейде төрдү ар-ажок негептер тарап турар. Оларнын өзүп турар сагалары болза, хамыктың мурну-да ниитиле көгүздөткөннүн өйү келген негеделин — капитализмден социализмге шилчидишкени негеделин ол идеяларын идеялеиле турары-биле тайлыбырлашты-нар. Ленинин онзалал дөмдөгөни бол-за, капитализмнин тергилдеи эрге-ча-гырганы кым-бир кижинин эжелеп алыс-кан турарында буступ дүжөр өвөө. Бир өвөө капиталист чурттарын бүгү эконо-миктиг көгүздөдөн олде улаанмаан болза, бир өвөө капитализмни төгүтү-дөш чок болурун үдүрөткөн болза, ол тергилде буступ дүжүрүшкүнге таварыш-пас турар ийик. Кандыг-даа ниитиле тургузуу бүдүрүкчү күштеринин көгүжү-рүнө, кижжи төрелетенин экономика, социал болгаш угаан-бодал депшилеген-ге четчир делгемин ажыды берип турган дөресинде, бодунун догунап тур-гушушкунга чүтге мычан ызымыдыг бидиктадык бооп болуу. Ыччаарга капи-тализм бодунун үезин шагда-ла чурттан эрттирген болгаш депшилеген моондаа болу берген. Экономиктиг үндөини бүдү-рүлгенин чөпсөк-херекселеринге хуу өнүчү болуу турар ол тургузуп бүдүрүкчү күштеринин көгүздөткөннүн аажок улуг моондак болу берген. Кижилерин мате-риалдыг болгаш кудулуруг херекселерин хандырын бөргинге бүдүрүлгенин көгү-ждөсөн чачырып, бодунун ажылы-агы-нын план бутаар көгүдүгү турар чүтге социалист ниитиле бүдүрүкчү күш-теринин өрөөктө кызылгар чок делгемин хандырын берип шыдар.

Бистин үевесте марксизмден болгаш

ажыктын шимчөөшкенинден ырак турар кижилер бедик социалист ниитиледе шилчидишкени эржеок чүтүгү чөгүрүн мөдөн билин эгелеп турар. Бүгү делегей-ге сурагалыг өрөөктөн А. Эйнштейнин бодунун өдүрүнүн мурнуу чарында кыл-ган түнелин ан көөрге ол дугайы дескү болуу турар. «Чүтге социализм?» деп эгели чүдүгүңө оод дөмдөгөни болза, капитализм — бүдүрүгө авырханын-дан, хөй нурууну күсөл-биле каш киж-жинин байырында, ажыл чотталыр чор-кустан болгаш оон-даа өскөлдөрдөн уу-лааншып үеринин карачангы арзамо социализм болуу. «Ол көргүчүгү бачы-тарын чок кылырын чүтге чыгыс оруу-бар, а чогуу чүд дөш: бодунун мурнуга ниитиле согурагаларын салып болуу шак мындыг тургузуу системалыг социалист экономиканы тургузар болуу деп ол бизжөө. Капитализм бодунун кризис-тиг өөлгөнүн бедергей үдүрөткөн болгаш ажыкчы чоннарнын караанга идеяде илейт-ле өскүлгөн, ыччаарга ол ам «сүдүс капитализм» дээр чаты-биле шуг-латтынар ужурга таварышкан, а оон камгалакчылары болза, капитализм чыт-көн, өвөө ниитиле системаны болу бер-ген деп массаларын бүтүрөдиксөөр ужу-рга таварышкан.

Шаңда шагда Франциянын буржуа революцияны феодалдыг тургузугун чыл-лаш чоккө өдүрүнүн дугайын делегейге чарлаан. Капитализмнин өзүр шагы кыл-ган, ол бодунун чери чаа, аажок бедик, социалист тургузуга чайлап бээр ужурауд деп чүвени Октябрьин соци-алист Улагу революциянын тилгелөөн көргүскөн.

Социалист революциянын ачымында Совет Эвилели кыска хуусаанын дургу-зунда күчүдү индустриалдыг күрүнө бо-лу берген. Бир өвөө капиталист чурт-тарга индустриализасташканын 50 — 100 чылдарын негеп турган болза, Совет Эви-ли индустриализасташканын дайын мурнуундагы 12—13 чылдарда боттан-

дырып алган. ССРЭ-нің үлгүлөрү бүдү-рүлгенин ниити хемчөөн 1957 чылга чедир 1913 чылдын бүдүрүлгенин ден-нелин 33 катан ашкан. Улагуруну көгү-жүдөрүнүн шак мындыг шапкын темпери-лерин капитализм бодунун турун келгенин «и дээр дөш үезинде бедик билбөө турган, мындыг темпери оо амгы үеде харын-даа билер харык чок бооп турар.

Социализм шилчиге улуг каража когараларын үндүрерин негээр деп ка-питализмнин камгалакчылары өвөөн өвөө удаа бадиктап келген. Шаң ол чап-паачалар болза, капитализмге шилчиге кайы хире экономиктиг үлүг салгышкы-нар-биле болгаш ажыкчы чоннарнын каража камгалакчылары-биле холбашкан тур-жук деп чүвени ыгыттавайн турарлар. Ка-питализм миллион-миллион тараачынар-нын болгаш уст-ынышчыларын адыр-атретдөшкөнтө, оларнын ажылы-агынын бүтүрүлгенин чедирген, ыччаарга со-циализм оларны хоозурашкындан камга-лап ал турар.

Бүдүрүлгенин бир арзамында өвөө арзамыне шилчиге казан-даа чыргал-дыг хөмү-биле боттанып көрбөөн. Өнү-чү капиталист харызааларыне про-летариаттын халдаашкыны база-ла чам-дык түр шүдүлдер үндүрер-биле хол-башкан. Мыччалар оо шүдүлдеринин кемчөөдөрүнүн кайы хире болуу черде пролетариаттан хамарышпас, а харын тилгөөн ажыктын агынын хамааты дай-ынарже чыгап, социалист күрүнелерге улау дайынныг халдаашкынары организастап, хоралакчы үрөдөкчү үлгү-диглерин кылып, ажыкчыларын болгаш тараачынарнын хөлу-биле тургузуу алган материалдыг үнелиг чүдүдери уут-кап турар капиталистерден хамаржыр. Социализмдин чурттарыннын тайбың тур-гузушкунун оожунадыр, бүдүрүлгенин калбартырычы болгаш улустун ажылы-ларын өкшидеринче барып болуу дөш-дык хөй ачка хөргүчүлери оран кам-галалыга чарыдаар кылдыр оларын ал-бадар дөш ол чурттарга улау дайын кы-жанын капиталист күрүнелер ажы-лан турарлар.

Мыччала-даа дайыннарнын хамык-ла чимжинишкенине чөгүштүрүп, соци-ализм капитализмнин мурнуга бодунун артык күштерин бадиктап көргүскөн. ССРЭ-де болгаш кол-кол капиталист чурттарда үлгүлөрү бүдүрүлгенин өздү-лөөн темперилен денештир көрө-лөчөр. Бир өвөө дайын чылдарын санапас болза, үлгүлөрү продукциянын чылаа ортума-биле неместир өздүлөш: Англи-ага — 3,3 хуу, АКШ-ка — 2,9 хуу, Фран-цияга — 2,6 хуу, а ССРЭ-ге — 16,2 хуу болуу турган.

Улау демократиянын чурттарына, Совет Эвилелинде өвөө-биле бир дөшөй, со-циалист чарышталарын боттандырга-ларынын соода бүдүрүкчү күштеринин көгү-ждөш дөш дүрөдөөн. Ол чорук шаан-да агрардыг чурттар Болгария болгаш Румыния дөш ышкаш чүтге мындыг чурт-тарга өвөө, харын база Чехословакия ыш-каш, индустриалдыг чурттар-да хамаар-жыр. Дайын мурнуундагы Чехословакияга үлгүлөрү продукциянын чылаа ортума-биле неместир өздүлөш чүтге 1 — 2 хуу турган, а улау демократтыг тургузугун догунап тургустунганынын соода — ор-тума-биле 10 — 12 хуу болуу турган.

Капитализмден социализмнин артык күштү чүтге экономиканын талазында илереп турар өвөө. Империалист чурт-тарда ниитилелди чыгыш үзүп турар агылар үсүлгөшкенин болгаш ая-гыларын өң чидип чөгүдөөр соци-алист тургузуга чок. Империализмдин делегейинде миллион-миллион кижилерин харысмырашынга болгаш өдүп төнүш-күңгө чедирин турар нациялар дараа-шынын төнүчү социализм салып тур-ар. Социалист ниитиле мораль-поли-тиктик чыгыс өн-биле сырып каттыш-кан, бүрүн деп өргөлдү улустарын ла-йыралын бижылгаан. Бир өвөө капи-тализм күрүнелерин аразынга дайыннар болгаш месалдежишкенин төртүтүнү-дүрүп турган болза, социализм дайынныг үсүлгөшкенин болдунар үндө-минин улаулап, бүгү-ле чурттарын аразы-нга чаагай кожа-хөлбө харылааларын, оларнын хамарышпас чөгүрүн хундуу-

риниң политиканы боттандырып турар. Политиктиг амилдралдын талазында соци-алист ниитиле болза, кандыг-даа өвөө ниитиледе улустун ажылавайн тур-лары, шак мындыг хосталгаларын болгаш демократтыг эргелерин удушка хандырын берген чөгүрү-биле чоругааралар эртендиг. Демократиянын өң-не шынныг көргүзү-ү болза, күрүнени эргелеп баштаарында улус массаларын херек кырында кир-жилгенин кайы хире болуу турары бо-луу. Ажыкчы чоннарнын политиктиг амил-дралдан үндүр идиш турар. мөгөч бол-гаш чашпаачы буржуа демократияга удурданыштыр социалист демократия хөй-ниитичи болгаш күрүнени херекте-рин шилтирелеринге улустун масса-ларын өң-не калба-биле кириштерин хандырын турар. Ол дугайын ажыкчы чоннар депутаттарын Советтеринин ажыл-чөгүдүлганы, хөй-хөй миллион кижилерин киржин турары өң чүтүгө хөбүдү төлөвлөдөрүн бүгү улустун чуга-лаалык көрүш турары тодаргай херек-чел болуу турар.

Капитализмдин мурнуга социализм-нин артык күштерин индустриалдык-даа талазынга улам-ла улау-биле илереп тур-ар. ССРЭ-де эртем-техниктиг кадрлар-нын бедикеленин өздүлөш бистин дайыннармыстык лагеринде дүвүрө-зияны өскөдүп турар чорук анаа-ла хөй өвөө. Чыл бүрүдө бедиктиги турар инженерлерин санынын талазы-биле Совет Эвилели АКШ-ты барык-ла үш ватап ажал турар. Бойдушту кижинин чаалан алдынга чаа үен ашканын Черин баш-тайты кылым эдеринчилерин Совет Эвилелинин салып үндүргөн чөгүрүн даш-тыкка хөй-хөй өрөөктөн билгенин өң-не амгы үеги алаан хөй алдырынга өң-не эртеннин артык күштүнүн көргү-зүү кылдыр чөгүтү-биле үнелеш көргө-нөр. Мында културанын чедикшилерин бүгү улустун кезин болуу турар чорук болза, ниитилелди угаан-бодал амилдрал-мын талазында социализм өң улустун артык күштеринин бирааны болуу турар.

1919 чылда, анык совет республика ийи чыл бедик четпейн турган үеде,

